

міжнародну допомогу чи репарації, необхідно сприяти продовженню існування регіональних волонтерських ініціатив, які нині потужно допомагають у різних напрямках економіки України, що на добровільних засадах збиратимуть кошти для підтримки, до прикладу, здоров'я старших працівників, адже цей аспект може бути фінансово обтяжливим у самостійному забезпеченні.

Отже, проаналізувавши потреби та виклики старших працівників на робочому місці, можна зробити висновок, що надважливим є сприяння згуртуванню молодших поколінь та старіюче населення для позитивної взаємодії в бізнесі та спрямування політики забезпечення умов для інтеграції старших працівників у технологічно прогресуючий ринок праці.

Список використаних джерел

1. Добробут у компанії та дефіцит кадрів. Work.ua.URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667>
2. Bazhal, Iurii. (2017). *The Political Economy of Innovation Development: Breaking the Vicious Cycle of Economic Theory*. Palgrave Macmillan, UK.
3. Carmichael F and Ercolani MG (2015) Age-training gaps across the European Union: How and why they vary across member states. *Journal of the Economics of Ageing* 6: 163–175.
4. Gross, E. (2016). The enterprising self and prejudices toward unemployed persons. *Zeitschrift für Soziologie*, 45(3), 162–180.

Музиченко В. В.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
аспірантка кафедри Економіки та маркетингу

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Сучасні підприємства стикаються з численними викликами, пов'язаними з досягненням фінансової стійкості в умовах динамічного економічного середовища. Одним із ключових факторів, що впливає на їхнє успішне функціонування, є ефективне управління витратами, яке забезпечує стабільний розвиток. В умовах глобалізації та стрімких змін у технологічному середовищі оптимізація фінансових стратегій стає критично важливою для досягнення збалансованого розвитку. Тема ефективного управління витратами набуває особливого значення в контексті сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності. Основною метою є аналіз сучасних підходів до управління витратами та визначення шляхів їхньої оптимізації для досягнення стійкого розвитку.

Оптимізація управління витратами передбачає удосконалення процесів та підходів до розподілу ресурсів з метою зниження зайвих витрат та підвищення ефективності фінансових стратегій підприємства. Це не лише допомагає скорочувати операційні витрати, але й сприяє зміцненню фінансового стану підприємств, створюючи умови для стабільного розвитку. Поняття збалансованого розвитку охоплює економічну, екологічну та соціальну складові, спрямовані на досягнення довготривалого зростання. Управління витратами у цьому контексті має на меті не лише досягнення фінансової стійкості, але й підтримання балансу між економічними інтересами та соціально-екологічною відповідальністю.

Основними принципами збалансованого розвитку є забезпечення економічного зростання без шкоди для екології та соціальної сфери, а також підтримка рівноваги між короткостроковими вигодами та довгостроковими цілями. У цьому контексті оптимізація витрат виступає важливим інструментом, який дозволяє підприємствам зосередитись на ефективному використанні ресурсів, знижуючи витрати без шкоди для якості продукції та послуг. Вдосконалення управління витратами дає змогу компаніям підвищувати прибутковість і конкурентоспроможність, водночас забезпечуючи стабільне зростання на основі принципів збалансованого розвитку.

Ефективне управління витратами є ключовим елементом фінансового менеджменту, і різні

підприємства використовують різноманітні моделі для досягнення своїх цілей. До найпоширеніших моделей управління витратами можна віднести кост-менеджмент, активне управління затратами (Activity-Based Costing, ABC), цільове управління витратами (Target Costing) та систему управління на основі концепції «бережливого виробництва».

1. Кост-менеджмент: передбачає контроль витрат шляхом їх детального планування, розподілу та аналізу відхилень. Основна мета цієї моделі полягає у досягненні оптимального співвідношення між витратами та прибутком.

2. Activity-Based Costing (ABC): ця модель базується на розподілі витрат відповідно до діяльності, що сприяє більш точному визначенню витрат на конкретні продукти або процеси. Вона дозволяє визначити та усунути неефективні операції.

3. Target Costing: використовується для оптимізації витрат ще на стадії проектування продукту. Цей підхід допомагає визначити максимальний рівень витрат на основі ціни, яку готовий сплатити клієнт.

4. Бережливе виробництво: система, орієнтована на мінімізацію витрат і підвищення ефективності використання ресурсів. Цей підхід акцентує увагу на постійному вдосконаленні процесів та усуненні зайвих витрат.

На практиці кожна з наведених моделей має свої переваги та обмеження, залежно від специфіки підприємства та його галузі. Наприклад, модель ABC ефективна для компаній з високою часткою непрямих витрат, тоді як Target Costing може бути корисним для інноваційних підприємств, орієнтованих на розробку нових продуктів. Проте важливо зазначити, що використання лише однієї моделі може не враховувати всі аспекти витрат. Впровадження інтегрованого підходу, який поєднує різні моделі, може забезпечити більш ефективне управління витратами.

Дослідження показують, що підприємства, які успішно застосовують інноваційні методи оптимізації витрат, мають кращі фінансові результати та демонструють вищу стійкість у кризові періоди. Однак навіть такі моделі, як ABC та Target Costing, можуть не забезпечувати необхідного рівня гнучкості в умовах швидкозмінного ринку. З огляду на це, підприємствам слід враховувати можливість постійного оновлення та адаптації своїх підходів до управління витратами.

Незважаючи на численні переваги існуючих моделей управління витратами, багато підприємств стикаються з труднощами під час їх впровадження.

Однією з основних проблем, з якими стикаються підприємства, є відсутність комплексного підходу до управління витратами. Часто компанії застосовують одну модель або методику без належної інтеграції з іншими підходами, що призводить до обмеженого охоплення витрат та недостатнього розуміння фінансових процесів. Щоб подолати цей недолік, підприємствам слід впроваджувати інтегровані системи управління витратами, які поєднують кілька методів для максимізації ефективності.

Прикладом інтегрованого підходу може бути комбіноване використання Activity-Based Costing (ABC) та Target Costing. ABC дозволяє більш точно оцінювати витрати на основі діяльності, а Target Costing допомагає встановити граничні витрати ще на стадії планування. Інтеграція цих моделей може допомогти компаніям не лише контролювати операційні витрати, але й підвищувати ефективність використання ресурсів на всіх етапах виробництва. Залучення кількох моделей допомагає знизити ризики, пов'язані з упущенням ключових витратних факторів.

Ще однією критичною проблемою в управлінні витратами є орієнтація на короткострокові результати. Підприємства часто фокусуються на зниженні витрат у короткостроковій перспективі, що може мати негативні наслідки для довгострокового розвитку. Такий підхід призводить до обмеженого інвестування в інновації, що у свою чергу обмежує потенціал зростання компанії.

Для подолання цієї проблеми слід акцентувати увагу на довгостроковій стратегії управління витратами, яка включає оптимізацію ресурсів на всіх етапах життєвого циклу продукту. Зокрема, використання методології «Total Cost of Ownership» (TCO), яка враховує

загальні витрати на володіння активами протягом усього їхнього терміну експлуатації, може стати ефективним рішенням. Такий підхід дозволяє підприємствам оцінювати витрати не лише на виробництво, але й на обслуговування, утримання та модернізацію ресурсів.

Важливим кроком у реалізації довгострокової стратегії є інвестиції в технологічні інновації. Це включає автоматизацію процесів, цифровізацію систем обліку витрат, а також впровадження програмного забезпечення для аналізу витрат на основі великих даних. Використання сучасних технологій дозволяє не лише підвищити ефективність управління витратами, але й знизити залежність підприємства від людського фактору, що сприяє зменшенню ризиків та покращенню результативності.

З огляду на динамічні зміни у зовнішньому середовищі, підприємства потребують гнучких моделей управління витратами, які дозволяють швидко реагувати на зміни ринку та адаптуватися до нових умов. Традиційні підходи до управління витратами часто є занадто жорсткими, що обмежує здатність підприємств до інноваційного розвитку та адаптації.

Одним із можливих рішень є впровадження гнучких систем планування ресурсів підприємства (ERP-систем), які дозволяють забезпечувати оперативний контроль та управління витратами на основі аналізу даних у режимі реального часу. Ці системи надають можливість підприємствам швидко адаптувати свої фінансові стратегії до змін у ринковій ситуації, що дозволяє уникнути витрат та підвищити ефективність використання ресурсів.

Крім того, слід враховувати можливість використання гнучких бюджетів, які коригуються залежно від зміни обсягів виробництва та реалізації. Гнучкий бюджет дозволяє підприємству більш адекватно оцінювати потреби в ресурсах та витратах, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності. Застосування гнучких моделей управління витратами також сприяє підвищенню рівня прозорості фінансових операцій та полегшує процес прийняття рішень на основі оперативних даних.

Одним із важливих аспектів подолання недоліків управління витратами є підвищення компетентності персоналу. Часто проблеми в управлінні витратами виникають через недостатнє розуміння фінансових процесів та обмежені знання у сфері сучасних методик та інструментів. Для подолання цього виклику необхідно інвестувати в навчання та розвиток персоналу.

Підприємства мають забезпечити систематичне навчання своїх співробітників з питань управління витратами, використовуючи сучасні методики, такі як корпоративні тренінги, онлайн-курси, внутрішні семінари тощо. Залучення фахівців та експертів з управління витратами може сприяти не лише підвищенню професійних компетенцій, але й стимулювати розвиток корпоративної культури, орієнтованої на оптимізацію процесів та підвищення ефективності [1].

Крім того, слід заохочувати постійне вдосконалення навичок у сфері аналітики та використання сучасного програмного забезпечення для контролю витрат. Це включає навчання роботі з ERP-системами, інструментами великих даних та аналітичними платформами, які дозволяють більш точно прогнозувати витрати та планувати фінансову діяльність.

В умовах цифрової трансформації сучасного бізнес-середовища використання цифрових технологій та інструментів аналітики стає критично важливим для оптимізації витрат. Впровадження систем бізнес-аналітики (BI), які дозволяють збирати та аналізувати великі обсяги даних, може стати ефективним інструментом для виявлення прихованих витрат та їхнього усунення.

Використання штучного інтелекту та машинного навчання дає змогу автоматизувати процеси аналізу витрат та прогнозування фінансових результатів. Це сприяє підвищенню точності прогнозів та прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень. Деякі підприємства вже успішно використовують аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, які дозволяють проводити глибокий аналіз витрат на основі різних сценаріїв, що сприяє підвищенню ефективності управління витратами.

Крім того, цифрові технології дозволяють підприємствам більш оперативно контролювати витрати завдяки впровадженню онлайн-платформ для моніторингу витрат та управління бюджетом. Це дозволяє менеджерам мати доступ до актуальної інформації про фінансовий стан підприємства в режимі реального часу, що є ключовим фактором для прийняття оперативних

рішень.

Одним із важливих аспектів подолання недоліків управління витратами є формування корпоративної культури, орієнтованої на ефективне використання ресурсів. Це включає створення стимулів для працівників щодо оптимізації витрат, а також впровадження системи внутрішнього контролю, яка дозволяє своєчасно виявляти та усувати відхилення від планових показників.

Корпоративна культура, орієнтована на ефективне управління витратами, сприяє підвищенню прозорості процесів, стимулює відповідальність працівників та знижує ризик неправильного використання ресурсів. Формування такої культури можливе через залучення персоналу до процесу прийняття рішень, встановлення чітких показників ефективності та створення системи винагород за досягнення цілей оптимізації витрат.

Одним із найбільш перспективних напрямків подолання недоліків управління витратами є запровадження інноваційних підходів, таких як «бережливе виробництво» (Lean Production), управління витратами на основі принципів Six Sigma та інші [2]. Ці підходи дозволяють мінімізувати втрати, підвищити ефективність використання ресурсів та створити умови для безперервного вдосконалення.

Бережливе виробництво спрямоване на усунення всіх видів втрат у процесах виробництва та обслуговування, що дозволяє підприємствам знизити операційні витрати та підвищити продуктивність. Використання Six Sigma дозволяє компаніям підвищити якість своїх процесів, мінімізуючи дефекти та неефективність, що також сприяє зниженню витрат.

Крім того, методика Agile може бути застосована для оптимізації витрат у проектних командах та управлінні процесами. Цей підхід дозволяє забезпечити гнучкість у прийнятті рішень та швидке реагування на зміни умов, що особливо важливо в умовах нестабільного ринкового середовища.

Подолання недоліків існуючих підходів до управління витратами є критично важливим завданням для підприємств, які прагнуть забезпечити збалансований розвиток та фінансову стабільність. Використання комплексного підходу, фокусування на довгострокових стратегіях, впровадження гнучких моделей та інновацій, розвиток персоналу та використання цифрових технологій — це лише деякі з ефективних рішень, які можуть допомогти досягти цієї мети.

Підприємства, які успішно впроваджують ці підходи, мають можливість не лише підвищити ефективність управління витратами, але й забезпечити стійке зростання в умовах динамічного ринкового середовища. Формування корпоративної культури, орієнтованої на ефективне використання ресурсів, також сприяє досягненню цих цілей. Усі ці заходи дозволяють створити систему управління витратами, яка відповідає вимогам сучасного бізнесу та забезпечує збалансований розвиток підприємств.

Список використаних джерел

1. Алексєрова Ю. В., Ременюк А.Р. Управління фінансовими ресурсами державних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2018. № 30 (2). С. 45–48. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/30_2_2018/12.pdf
2. О.М. Рябчиков, Л.М. Ганущак-Єфіменко Використання методів Lean Six Sigma в процесах ризик менеджменту фреймворка SAFe для підвищення його ефективності. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля № 1 2024. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/VisnikSNU/article/view/796>

Палієнко Т.П.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
доктор філософії з економіки,
старший викладач кафедри економічної теорії

**«ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ
ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД**